

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้รวบรวมวรรณคดีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่อง การรับรู้ของบุคคลชาวไทยมุสลิมในการส่งเสริมวินัยแห่งคนของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต ไว้ตามลำดับ คือ ความหมายและประเภทของวินัย ความหมายและจุดมุ่งหมายของวินัยแห่งคน บัญญัติพื้นฐานในการสร้างวินัย ความสำคัญของการมีวินัยแห่งคน คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีวินัยแห่งคน ทฤษฎีพัฒนาการของวินัยแห่งคน การส่งเสริมวินัยแห่งคน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและประเภทของวินัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 881) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับหรือความมีระเบียบ"

พระราชวรมุนี (2520 : 40) ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง "พฤติกรรมที่อยู่ในการควบคุมอันก่อให้เกิดผลดีและความก้าวหน้าทั้งมวล พฤติกรรมอันอยู่ในการควบคุมรวมถึงการควบคุมตนเองด้วย"

สุชา และ สุรางค์ จันทน์เอม (2517 : 500) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "การรู้จักปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งกลุ่มใดตกลงกันตั้งขึ้นสำหรับสมาชิกปฏิบัติ เพื่อช่วยให้สังคมนั้นอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นมีความสุขและความสำเร็จโดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง"

สุกิจ เหล่าสุนทร (2517 : 50) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง "การรงคเวณไม่กระทำความผิดหรือความชั่วต่าง ๆ โดยเกรงกลัวการลงโทษจากภายนอก ถ้าบุคคลเกิดความผิดหรือรู้ว่าอะไรควรหรือไม่ควรปฏิบัติ แล้วประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติ และรงคเวณในสิ่งที่ควรรงคเวณ เรียกว่าการมีวินัยของตนเอง"

โกรว์ และโกรว์ (Grew and Grow 1962 : 398) กล่าวว่า ในทางจิตวิทยา คำว่า วินัยหมายถึง "การที่เด็กต้องเรียนรู้วิถีทางในการดำเนินชีวิตตาม

วัฒนธรรมของสังคมของเขา การฝึกวินัยจะเป็นการช่วยเหลือในการสร้างควมมีวินัย เพื่อให้เขาได้กระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับเพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและในขณะที่เดียวกันตัวเขาเองก็จะรู้สึกพึงพอใจด้วย"

โกรว์ และโกรว์ (Grow and Grew 1956 : 106) กล่าวว่า คำว่าวินัยในปัจจุบันหมายถึง การช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับควมมีวินัยแห่งตน คือ ไม่ไ้มุ่งแต่เพียงให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่าง ๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีการพัฒนาการควบคุมตนเอง ถ้าเราไ้ให้เด็กมีอำนาจและความรับผิดชอบแต่เยาว์วัยและแนะนำให้เขาได้ใช้อำนาจหรือเสรีภาพนั้นอย่างฉลาด จะช่วยให้เขาสามารถพัฒนาการควบคุมตนเองไ้ดีกว่าการบังคับจากผู้อื่น

จากความหมายดังกล่าวสรุปไ้ว่า วินัยโดยทั่วไปหมายถึง ระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่กำหนดขึ้นในสังคมหนึ่ง ๆ เพื่อเป็นหลักหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม

สำหรับประเภทของวินัย สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม (2518 : 154) ไ้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วินัยในตนเอง คือ กระบวนการหรือวิธีการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยคนเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่เลือกไว้
2. วินัยในหมู่คณะ คือ การใช้ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นเครื่องมือในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย การจัดสถานที่ชักจูงให้มีการปฏิบัติงาน ไ้มุ่งถึงผลสำเร็จอันดีในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม

ควมหมายและจุดมุ่งหมายของวินัยแห่งตน

วินเซนต์ (Vincent 1961 : 42-43) ไ้ให้ความหมายของวินัยแห่งตนว่า หมายถึง "การที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเรื่องส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลนั้นกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากจะกระทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความทองการและสิทธิของผู้อื่นไ้รับการตอบสนอง หรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

กู๊ด (Good 1959 : 676) ได้ให้ความหมายของวินัยแห่งตนว่า หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก แต่หมายถึง บังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่งซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

พรทิมล เท็งศรีทอง (2515 : 13) ให้ความหมายว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเอง หมายถึง "ผู้ที่ควบคุมตนเองได้ทั้งในด้านอารมณ์และพฤติกรรม ผู้มีวินัยแห่งตนจะเป็นบุคคลที่รู้จักกาลเทศะ สนใจเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎของสังคม"

ภัทรา นิคมานนท์ (2517 : 7) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง "ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความพยายามในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ตนคาดหวังไว้"

กรุณา กิจชัยัน (2517 : 6) ให้ความหมายของวินัยแห่งตนว่า หมายถึง "ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอกเช่น บุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าจากภายในเช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาก็ตาม ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มุ่งหวังไว้"

วรชวิภา ทองงอก (2517 : 9-10) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า "วินัยในตนเอง หมายถึง ความเข้มแข็งตั้งใจจริง ใจค่อมั่นคง มีความคงที่ทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับได้ เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในการทำงานและการเรียน"

มานิตย์ แก้วปู่ (2526 : 17) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า "วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในตัวบุคคลในการควบคุมตนเองทั้งทางอารมณ์และความประพฤติให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ของตนคอคตนเอง ซึ่งจะมีผลสะท้อนให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เป็นปกติสุข"

จากคำจำกัดความที่กล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่า วินัยแห่งตน หมายถึง ความสามารถในตัวบุคคลที่จะควบคุมพฤติกรรม อารมณ์ของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

โดยไม่ตกอยู่ภายใต้สิ่งเร้าใด ๆ ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การเรียนและการอยู่ในสังคม

สำหรับจุดมุ่งหมายของวินัยแห่งคนนั้น สมาคมการศึกษาเรื่องเด็กแห่งสหรัฐอเมริกา อ้างถึงใน วิวัฒน์ อิศวาณิชย์ (2523 : 10) ให้ความสำคัญถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างวินัยแห่งคนว่า เพื่อระงับหรือควบคุมความโกรธ ความรู้สึกต่ำต้อย ความรู้สึกที่ตัวเองมีความบิชอบตลอดเวลา และมีความกล้าต่าง ๆ เพราะความรู้สึกเหล่านี้เป็นสาเหตุให้บุคคลสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้ วินัยที่ดีต้องเกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเด็กมากกว่าแรงบังคับภายนอก เพราะเด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ โดยไม่มีความขัดแย้งในตนเอง นอกจากนี้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2515 : 155-157) ให้ความสำคัญถึงจุดมุ่งหมายของวินัยไว้ว่า จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายมีใช้การควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ ความมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัย คือ เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะทำสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตนเอง มีใช้จากสิ่งแวดล้อม หรือจากการบังคับของบุคคลใด ๆ หนึ่ง

ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัยแห่งคน นั้นเพื่อระงับหรือควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมที่เกิดจากแรงผลักดันในตัวเด็ก ไม่ใช่อาศัยแรงผลักดันจากภายนอก เพราะถ้าเด็กอาศัยแรงผลักดันจากภายนอก เด็กไม่สามารถควบคุมหรือบังคับใจตนเองได้ตลอดไป

ปัจจัยพื้นฐานในการสร้างวินัย

โทโรจน์ โทเทศ (2528 : 19) กล่าวว่า ตัวแปรที่สำคัญในการสร้างวินัยให้กับเด็กมี 2 ประการ คือ

1. ศักดิ์ศรี เป็นความต้องการขั้นหนึ่งของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต่างก็แสวงหาอำนาจ ความสามารถ เพื่อสร้างฐานะ กล่าวคือ ศักดิ์ศรีทำให้มนุษย์เรามีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสังคม มนุษย์ที่มีความรู้สึกว่าคุณค่าของตนเอง และ

เมื่อมนุษย์เห็นค่าของตนเอง ก็ยอมเห็นค่าคนอื่นได้ ตามทฤษฎีของมาสโลว์ เชื่อว่า ค่านิยมแห่งความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วยความต้องการ 5 ชั้น คือ ความต้องการทางกาย ความปลอดภัยมั่นคง ความรัก เกียรติยศและความดีงาม ซึ่งปรากฏว่าคนส่วนใหญ่จะขาดความต้องการในเรื่องความรักและเกียรติยศ คือ ซากศักดิ์ศรี เมื่อรู้สึกว่ามีศักดิ์ศรีเลยก็ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง รวมถึงพฤติกรรมที่กำลังกระทำด้วย การสร้างวินัยให้เด็กจึงจำเป็นมากที่จะต้องสร้างความรู้สึกให้เด็กเห็นศักดิ์ศรีของตนเองในกิจกรรมที่กำลังกระทำ

2. ความภูมิใจ เป็นความรู้สึกต่อเนื่องจากความมีศักดิ์ศรี บุคคลที่มีความรู้สึกภูมิใจในตนเอง ขอมแสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความพร้อมในการเผชิญกิจกรรมที่ต้องกระทำและกิจกรรมใดที่นำมาสู่ความภูมิใจได้ กิจกรรมนั้นจะเป็นที่พึงใจของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นการสร้างวินัยในบุคคลจะต้องสร้างกิจกรรมที่สอดคล้องกับความภูมิใจของบุคคล

นอกจากนี้ ควงเคือน พันธุมนาวิณ (2525 : 58-59) กล่าวว่า การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยชั้นต้น 2 ประการ ที่สำคัญคือ ความสามารถที่จะกระทำและความต้องการที่จะกระทำ

ความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หมายถึง

1. การมีความรู้ที่เหมาะสมว่าในเวลาและที่หนึ่ง พฤติกรรมที่น่าปรารถนา

คือ อะไร

2. มีการเรียนรู้และประสบการณ์

3. มีวุฒิภาวะทางจิต

ความต้องการที่จะกระทำเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ประกอบกัน คือ การคาดหวังผลประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำนั้นและคุณค่าของผลประโยชน์นั้น

พอจะสรุปได้ว่า การที่จะให้เด็ก หรือเยาวชนมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนาให้มากนั้นสิ่งสำคัญ คือ การปลูกฝังและการกระตุ้นความอยากกระทำพฤติกรรมที่ดีงาม ควงเคือน พันธุมนาวิณ (2527 : 59) กล่าวว่า การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมที่ดีงามนั้น บุคคลจะต้องทราบถึงผลดีที่เกิดจากการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นว่า บุคคลได้รับ

ประโยชน์อะไรบ้าง และประโยชน์ที่ได้รับนี้ต้องมีความสำคัญและมีคุณค่าสูงต่อบุคคลนั้นด้วย

ความสำคัญของวินัยแห่งตน

ดวงเคียน พันธุนาวิน (2527 : 60) กล่าวว่า วินัยแห่งตนหรือความสามารถในการควบคุมตนเองนี้ มีผู้เชื่อว่าเป็นหัวใจของการแสดงออกของคุณธรรมทุกประเภท โดยคุณธรรมต่าง ๆ นั้นเป็นค่านต่าง ๆ ของความสามารถในการควบคุมตนเองหรือวินัยแห่งตน นักวิชาการอื่น ๆ ก็มีความเชื่อเช่นนี้ จึงมีผู้พยายามศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยแห่งตนกับจิตลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลและพฤติกรรมของบุคคล

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2515 : 155-157) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยไว้ว่า วินัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อเด็ก เพราะวินัยเป็นเครื่องช่วยแนะแนวทางความประพฤติของเด็ก นอกจากนี้สุชา จันทน์เอม (2511 : 49-53) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของวินัยในตนเองไว้ว่า การมีวินัยในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุปนิสัยของเด็ก

วินัยแห่งตนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นจะต้องหาทางส่งเสริมให้เด็กได้มีวินัยแห่งตนเสียตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะถ้าไม่สามารถส่งเสริมวินัยแห่งตนให้เด็กได้แล้ว คุณธรรมต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น

คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีวินัยแห่งตน

สุภาพร จันทศิริโยธิน (2526 : 6) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ประกอบด้วย

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต
2. มีความรับผิดชอบ
3. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
4. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

5. มีลักษณะมุ่งมั่นอนาคต
6. มีความเป็นผู้นำ
7. มีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ
8. มีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่ออำนาจภายในตนเอง
9. มีความอดทนขยันหมั่นเพียร
10. รู้จักเสียสละและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. ขอมรับการกระทำของตน

กฤษา กิจขยัน (2517 : 21) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีวินัยแห่งตนไว้ 10 ประการ ส่วนที่นอกเหนือจาก สุภาพ จันทร์ศิริโยธิน ได้กล่าวไว้คือ

12. มีความรู้สึกผิดชอบ
13. ไม่ถึงวลใจ
14. มีความตั้งใจจริง
15. กล้าคิด กล้าพูดและกล้าทำ

จึงสรุปได้ว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลที่มีวินัยแห่งตนจะเกี่ยวข้องกับคุณธรรมและลักษณะบางประการของพลเมืองคือ

ทฤษฎีพัฒนาการของวินัยแห่งตน

นักจิตวิทยาพัฒนาการได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับกำเนิดและการเจริญเติบโตของจิตลักษณะกับการมีวินัยแห่งตนมานานแล้ว และมีความเห็นว่า ความมีวินัยแห่งตนหรือความสามารถควบคุมตนเองถูกต้องเป็นลักษณะของผู้นับรรู้อธิภาวะทางจิต ทฤษฎีที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของวินัยแห่งตนมี 2 ทฤษฎี อ่างถึงในดวงเดือน ทันตุมนาวัน (2527 : 61-64) ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนของเมอเรอร์
2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและแอสวิกเฮิสต์

เนื่องจากวินัยแห่งตนหรือวินัยในตนเองนี้มีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมอยู่บ้าง ดังนั้นจึงขอกล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม 2 ทฤษฎี อ่างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524 : 27-31) ดังนี้

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์
4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนของเมอเรอร์

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2527 : 62) ได้ศึกษาทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนของเมอเรอร์ สรุปได้ว่า นักจิตวิทยาเชื่อว่า วินัยแห่งตนมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมารดาหรือผู้เลี้ยงดูกับทารก อันจะเป็นทางนำไปสู่ความสามารถในการให้รางวัลตนเอง หรือสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น เมอเรอร์ได้อธิบายว่า ทารกและเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูคนในสภาพที่เหมาะสม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นหลายระดับและขั้นตอนดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้น คือการที่ทารกได้รับการบ่มความต้องการ เช่น หิวได้คัมภีร์ร้อนได้อาบน้ำ เมื่อทารกได้รับการบ่มความต้องการก็จะรู้สึกสบายใจ พอใจ และมีความสุข ความสุขนี้จะติดตรึงอยู่ในจิตสำนึกตลอดไป ขั้นต่อมา คือ การได้รับการบ่มความต้องการจนเกิดความพอใจและมีความสุขนั้น เกิดความทุกข์กับการปรากฏตัวของมารดาหรือผู้เลี้ยงดูเสมอทุกครั้ง ขั้นต่อมา คือ ความสุขความพอใจของเด็กที่เกิดจากการได้รับการบ่มความต้องการต่าง ๆ จะถอยทอมาซึ่งมารดา ทำให้การปรากฏตัวของมารดาก่อให้เกิดความสุขความพอใจแก่ทารก การเรียนรู้ขั้นแรกนี้จะเป็นรากฐานของการเรียนรู้ขั้นที่สองต่อไป คือ มารดายอมมาคู่กับการยอมรับสั่งสอนเด็กเสมอ ดังนั้นการเลียนแบบมารดาทางคำพูด การกระทำ หรือทำตามที่มารดาสั่งสอนจะทำให้เด็กเกิดความสุขความพอใจใ้ตนเอง ความสุขความพอใจที่เกิดขึ้น เป็นลักษณะการให้รางวัลและชมเชยตนเองโดยไม่หวังผลจากภายนอก แต่จะต้องระวังการเลียนแบบของเด็ก เพราะเด็กจะเลียนแบบในสิ่งที่ดีและไม่ดีของผู้เลี้ยงดู ความสามารถในการให้รางวัลตนเองนี้จะ

ปรากฏขึ้นในเด็กอายุประมาณ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ถือว่าความสามารถในการให้รางวัลตนเองนี้เป็นลักษณะของการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตของบุคคล ฉะนั้นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมคนให้ปฏิบัติตามมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและแอสวิกเฮิสต์

วินัยในตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเอง เป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรมทุกประเภท โดยคุณธรรมต่าง ๆ นั้นเป็นค่าน้ำต่าง ๆ ของวินัยในตนเอง การที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือพฤติกรรมทางจริยธรรมต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับความต้องการที่จะกระทำเป็นปัจจัยสำคัญ ควงเคือน พันธุมนาวิน (2527 : 63-64) ศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและแอสวิกเฮิสต์ กล่าวคือ เพคและแอสวิกเฮิสต์เชื่อว่า การควบคุมของอีโก (Ego - control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโกร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล นักทฤษฎีทั้งสองมีความเห็นว่า พลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้และจะมีสัดส่วนผสมที่ไม่เท่ากัน และแบ่งบุคคลตามลักษณะทั้งสองนี้ร่วมกันออกเป็นห้าประเภทคือ

1. พวกปราศจากจริยธรรม (amoral person) เป็นบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่น้อยมาก บุคคลจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวไม่เรียนรู้ที่จะให้แกผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมคนได้
2. พวกเอาแต่ใจ (expedient person) เป็นบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อยแต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมากขึ้น แต่ยังคงอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลประเภทนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลได้ของตนเอง เป็นคนที่ไม่จริงจัง
3. พวกชอบคล้อยตาม (conforming person) เป็นบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อย แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโกมากกว่าคน 2 ประเภทแรก บุคคลประเภทนี้จะ

บิตพวกทองเป็นหลัก ค่อยๆ ค่อยๆ โดยไม่ใคร่ครอง จะอยู่ภายใต้การควบคุมของ สังคมและกลุ่ม

4. พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (irrational conscientious person) เป็นบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกปานกลาง แต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมาก จนเป็นผู้ที่ยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมทางสังคมเข้าเป็นลักษณะของตน จะถูกควบคุมโดยค่านิยมและปทัสถานของสังคมอย่างเคร่งครัด ยังเป็นคนที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

5. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (rational altruistic person) เป็นบุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกมาก ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการทำตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผลโดยคำนึงถึงผู้อื่น บุคคลประเภทนี้จะมีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล มีโคตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มในสังคม แต่จะตระหนักถึงผลของการกระทำของตนเองที่มีต่อผู้อื่น เป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสูงสุดของมนุษย์

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 27) ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ กล่าวว่าเพียเจต์เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น เพียเจต์ได้แบ่งขั้นของการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในขั้นนี้ ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด มีแต่ความอยาก ความต้องการทางกายซึ่งต้องการที่จะได้รับการนำ้มัก โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูด ก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น ๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นยึกคำสั่ง ช่วงอายุ 2-8 ปี เด็กจะมีพัฒนาการในขั้นยึกคำสั่ง กล่าวคือ เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่า คำสั่งของผู้ใหญ่คือ ประกาศิตที่ตนต้องทำตาม และเข้าใจว่าการทำความดีคือทำแล้วไม่ถูกลงโทษ การทำความชั่วคือทำแล้วถูกลงโทษ

ขั้นที่ 3 ขั้นยึกหลักแห่งคน ช่วงอายุ 8-10 ปี เป็นวัยที่เด็กมีวุฒิภาวะในเรื่องการทำความดีความชั่ว เมื่อพบว่ากฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมแตกต่างกัน เด็กจะตัดสินใจเลือกเอาเองโดยปรับเกณฑ์ทั้งหลายให้เข้ากัน แต่ก็อาจมีเด็กบางคนที่พัฒนาช้ากว่านี้ หรือบางครั้งพัฒนาการหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่ 2 เนื่องจากการบีบบังคับอย่างฉีกปกติจากผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ทวงเคียน พันธมนาวิน (2524 : 30-31) ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก โคลกล่าวว่ โคลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นพื้นฐานและพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมีไค้บรรลุดุจสมบูรณ์เมื่อบุคคลอายุไค้ 10 ปี ไค้จะพัฒนาไปอีกหลายขั้นคอน และสรุปว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมี 6 ขั้น ขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุและพัฒนาการทางสติปัญญา โคลเบอร์กกำหนดขั้นของจริยธรรมโดยดูจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่า ในระดับอายุนี้ให้เหตุผลมีลักษณะแบบนี้ ไค้แต่ละขั้นจะแทนระบบความคิดซึ่งไค้จากส่วนใหญ่ว่า มีกระบวนการความคิดทางจริยธรรมอย่างไร ไค้แต่ละขั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่สูงขึ้นไป ขั้นที่สูงกว่าจะแสดงถึงความเข้าใจที่เหนือกว่า มีการรับรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้งและเป็นนามธรรมกว่า เป็นการแก้ปัญหาที่มีหลักเกณฑ์ มีเหตุผลมากกว่า พัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้จัดเป็น 3 ระดับ ไค้แต่ละระดับมี 2 ขั้น ดังปรากฏในตารางข้างล่าง

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลวมหลักการลงโทษ (2-7 ปี)	ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำความดีที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี)	ระดับที่ 2 ระดับความกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำความหน้าที่ของสังคม (13-16 ปี)	
ขั้นที่ 5 หลักการทำความคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป)	ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการบิคุคมคตีสากล (ผู้ใหญ่)	

พัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 คือระดับก่อนกฎเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 1 หลักการหลวมหลักการลงโทษ และขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล หมายถึงการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกสุดคือ การมุ่งที่จะหลวมหลักมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่ 2 คือการเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้คนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉัน ฉันก็ต้องให้เขา เป็นคน

ระดับที่ 2 คือ ระดับตามกฎเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นที่ 3 หลักการทำความดีที่ผู้อื่นเห็นชอบและขั้นที่ 4 หลักการทำความหน้าที่ของสังคม หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของคน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ส่วนในขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของคนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของคน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของคนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 คือระดับเหนือกฎเกณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย ชั้นที่ 5 หลักการหาความค้ำประกันสัญญาและชั้นที่ 6 หลักการยึดอุคมคติสากล หมายถึง การที่ตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ควบการนำมาคิดคริกตรองซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ชั้นที่ 5 คือการเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่หาคำให้ชักคอสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจคนได้ ส่วนชั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นสูงสุด แสดงถึงการมีความรู้ออกนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในนั้นปลาย อันเป็นอุคมคติที่ยิ่งใหญ่นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า ทิริโอตป์ปะ คือ ความละเอียดใจต่อการทำความชั่วและความกลัวบาป

ส่วนเมื่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก มีความเห็นว่า จากการพัฒนาทางการเรียนรู้ในขณะที่เกิดได้มีโอกาสติดต่อกับผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปได้อย่างรวดเร็ว โคลเบอร์กเชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของคนต่อผู้อื่นและบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจขัดแย้งกัน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่วายบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใด หรือสังคมใดก็ตาม

การส่งเสริมวินัยแก่ตน

สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม (2525 : 160-161) ได้กล่าวถึงการช่วยให้เด็กโตพัฒนาจนมีความสามารถในการรู้จักบังคับตนเองว่า เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้ใหญ่ควรจะต้องมุ่งให้เกิดกับเด็ก ผู้ใหญ่ควรยึดหลักปฏิบัติตามสายกลางให้รู้จักตั้งในบางเวลาและหย่อนในบางเวลาที่ควร จึงจะช่วยให้เด็กบังคับตนเองได้ พอแม่จะตอ้งตระหนักว่าระเบียบวินัยเป็นส่วนช่วยให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งซึ่งจะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตในสังคม และกล่าวถึงวิธีการที่ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้เด็กควบคุมพฤติกรรมของตนเองซึ่งทำได้หลายวิธีดังนี้

1. พ่อแม่จะก่อสร้างสัมพันธภาพอันดีกับลูกของตน ไม่ควรมึงคัมพูเชื้อให้
เด็กทำตามกฎบังคับที่วางไว้ หรือปล่อยให้ละเลยเด็กจนเกินไป แต่ควรให้คำแนะนำ
และชี้แจงแก่โดยดี เพื่อจะช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่ทำนั้นอย่างแจ่มแจ้ง ต้องเป็นคนมีเหตุ
ผลและสามารถอธิบายเหตุผลต่าง ๆ ให้เด็กเกิดความเข้าใจก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและ
กระทำตาม พร้อมทั้งมีความเต็มใจที่จะอภิปรายปัญหาหรือรับฟังเหตุผลของเด็ก เมื่อ
เด็กทำผิดก็ไม่ควรลงโทษด้วยอารมณ์ แต่ควรเป็นการสั่งสอน

2. พ่อแม่จะคงยอมให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตัวเองไม่ควรควบคุมเด็กอยู่
ตลอดเวลา ควรให้โอกาสเด็กไปเล่นกับเพื่อนบ้าง เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
รู้จักการเป็นผู้ให้และผู้รับ ช่วยเหลือเด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ควรกระทำ มีความนับถือตนเอง
ไม่มึงคัมพูจนเกินไป ควรปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ้าง

3. พ่อแม่ต้องเข้าใจความสามารถของเด็ก พยายามศึกษาว่าเด็กมีความ
สามารถด้านใดบ้าง พยายามส่งเสริมให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เขาสามารถทำได้ ไม่
ควรมอบความรับผิดชอบให้แก่เด็กเกินกำลัง

4. พ่อแม่ต้องมีความนับถือในตัวเด็ก ยกย่องหรือให้คำชมเชยแก่เด็กใน
โอกาสอันสมควร เพื่อเป็นการเสริมกำลังใจ และแสดงความพอใจในการกระทำของเด็ก

5. พ่อแม่ต้องเป็นคนคงเส้นคงวา ไม่แสดงอาการวันนี้ดีพรุ่งนี้ร้าย สั่งให้ทำ
อย่างนี้ พรุ่งนี้สั่งให้ทำอีกอย่าง รวมทั้งการทำโทษซึ่งควรทำอย่างคงเส้นคงวาและทำทันที
เพื่อให้เด็กรู้ว่าทำไมเขาถูกลงโทษ

บุญ โรจนบุรานนท์ (2515 : 35) แนะนำพ่อแม่ให้รู้จักให้ความรักที่ถูกต้อง
โดยการช่วยลูกตามความสามารถ ให้รู้จักชมเชย ให้กำลังใจ ยอมรับในสภาพของตน
ยกย่องในความสามารถ เห็นใจเมื่อผิดพลาด ไม่เยาะเย้ยทัมถม ถ้าเด็กได้ความรักจะ
รู้จักสร้างความรักในครอบครัวของตนต่อไป ถ้ามีความรักไม่สนใจปรับปรุงความ
สัมพันธ์ในครอบครัว ปล่อยให้เด็กเจริญเติบโตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ผิดปกติ ยอมรับไป
สู่การแปรปรวนในสภาพจิตใจของเด็กต่อไป นอกจากนี้ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร
(2514 : 18) ได้กล่าวถึงการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวว่า พ่อแม่ต้องไม่

ทะเลาะเบาะแว้งค่อนหาเด็ก ให้ความรักความเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมและสม่ำเสมอ
 ของปรองคองกัน เป็นมิตรต่อกัน ไม่คำหึงหวงค่อนหามิตรสหาย ต้องเป็นผู้มีเหตุผล ไม่
 ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของบุษรา โกมารกุล ๗ นคร
 (2528 : 21)

นอกจากนี้ เปรมจิตร ใจเพชร (2526 : 21) กล่าวว่า กลุ่มครอบครัว
 ถือว่า พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด จะต้องสร้างวินัยให้แก่เด็ก
 เด็กมักรับเอาตัวอย่างของความประพฤติ การพูด ลักษณะนิสัยใจคอมาจากครอบครัว
 สิ่งผู้ใหญ่ควรตระหนักคือ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่บุตรหลาน โดย
 ผู้ใหญ่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องระเบียบวินัย ความมีกฎเกณฑ์และมีความมีเหตุผล
 ในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้ใหญ่จะต้องรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด และกฎเกณฑ์
 ต่าง ๆ ที่ตั้งไว้จะต้องพอเหมาะพอดี ไม่มากมายซับซ้อนจนเป็นเรื่องยุ่งยากสำหรับเด็ก

ดังนั้น การส่งเสริมวินัยให้แก่เด็กและเยาวชน บิดามารดา หรือผู้ปกครอง
 เป็นผู้มีความสำคัญยิ่ง เพราะเด็กได้ใกล้ชิดบิดามารดา หรือผู้ปกครองมาตั้งแต่แรกเกิด
 และเด็ก ๆ ใ้รับการปลูกฝังวินัยแห่งคนมาแล้วตั้งแต่แรกเกิด เช่น การรอกนม รอคอย
 เมื่อรู้สึกหิว การฝึกนิสัยในการรับประทานอาหาร การแต่งกาย การนอน การขับถ่าย เมื่อ
 เด็กโตขึ้น บิดามารดา หรือผู้ปกครองควรจะต้องส่งเสริมวินัยแห่งคนให้แก่เด็กต่อไปอีก
 เพราะไม่ว่าเด็กจะได้รับการปลูกฝังวินัยแห่งคนมาอย่างถี่ถ้วน แต่เมื่อเด็กโตขึ้นหากไม่ใ้
 รับการส่งเสริมวินัยแห่งคนอย่างต่อเนื่องจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง เด็กก็จะไม่สามารถ
 มีวินัยแห่งคนหรือควบคุมตนเองได้ดี เพราะการฝึกให้เด็กมีวินัยแห่งคนนี้จะต้องอาศัยการ
 ฝึกฝนที่ต้องใช้เวลา การได้รับแบบอย่างที่ดีถูกต้องจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ใ้รับ
 การกระตุ้นและเสริมกำลังใจ และการรักษากฎเกณฑ์อย่างสม่ำเสมอและแน่นอนจากบิดา
 มารดา หรือผู้ปกครอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยในการส่งเสริมให้เด็กมีวินัยแห่งคน หรือควบคุม
 ตนเองได้ตลอดไป ถ้าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ได้ใ้ใช้วิธีการส่งเสริมวินัยแห่งคน
 ดังกล่าวนี การหวังให้เด็กมีวินัยแห่งคนนี้อาจขาดช่วง หรือหยุดชะงักได้

อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า สิ่งหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปลูกฝังและส่งเสริม
 วินัยแห่งคนแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่คือ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานในการพัฒนาและปลูกฝังบุคลิกภาพในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบวินัยซึ่งจะทำให้โตโดยฝึกวินัยที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีวินัยแห่งตน ผู้ปกครองจึงเป็นผู้มีอิทธิพลยิ่งในการสร้างวินัยแห่งตนให้กับเด็ก ซึ่งขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง หรือมีคามารคา ผู้ปกครอง หรือมีคามารคามีความสำคัญมากต่อการหล่อหลอมและพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่คึกคักต่อไป

สมาคมทศเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2518 : 83) ใ้ข้อขยายไว้ว่า บุคลิกเป็นผลเนื่องจากการอบรมเป็นสำคัญ เด็กจะดีหรือไม่นั้น สามารถพิจารณาได้จากบรรยากาศในครอบครัวดังต่อไปนี้

1. บรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ จะมีลักษณะดังนี้คือการตัดสินใจเป็นเรื่องของพ่อแม่ พ่อแม่ขาดความเอาใจใส่ ไม่แสดงความรักใคร่ เพราะพ่อแม่คงปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ บุตรไม่ได้รับอนุญาตให้ออกนอกบ้าน จะมีผลทำให้บุตรขาดความสัมพันธ์กับมีคามารคา ขาดความมั่นคงปลอดภัย ขาดความอบอุ่น ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ซื่อาย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ อ่อนน้อมและเชื่อฟังผู้ใหญ่
2. บรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะเป็นไปในลักษณะที่พ่อแม่ไม่มีความรับผิดชอบในการอบรมบุตร บางครั้งใช้อำนาจรุนแรงกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่หาเช้ากินค่ำ มักจะมีการลงโทษอย่างรุนแรงปราศจากเหตุผล ไม่มองความผิดของคนที่ไม่ได้ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ลูก จึงทำให้ไม่โหด ผลที่ได้รับจากการเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้เด็กขาดความรัก ความอบอุ่น มองโลกในแง่ร้าย ไม่ได้วางใจผู้อื่น เชื่อว่าไม่มีความยุติธรรม ไม่มีโอกาสเรียนรู้หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรม ความดี ขาดความซื่อสัตย์ ขาดระเบียบวินัย ขาดความซื่อสัตย์และความเสียสละ

3. บรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการเลี้ยงดูที่ใช้เหตุผล ทุกคนร่วมรับผิดชอบ การตัดสินใจใด ๆ เกิดจากความเห็นของสมาชิกทุกคน ลูกได้รับการฝึกฝนให้มีความคิดริเริ่ม และสามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ พ่อแม่

ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ได้รับความที่ จะสมาคมกับเพื่อนฝูง โดยอยู่ในสาขาของ
ผู้ใหญ่ ผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ จะทำให้เด็กสามารถทำประโยชน์ให้ตนเองและ
ผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ รู้จักตัดสินใจ รู้จักบังคับตัวเองได้

เซอร์ล็อก (Hurlock 1956 : 434) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลการอบรม
เลี้ยงดูของพ่อแม่ ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยแยกออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบในครอบครัว โดยเฉพาะ
พ่อแม่จะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดังนั้นพ่อแม่จึง
ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก
2. ครอบครัวจะเป็นคนกำหนดนโยบายการอบรมสั่งสอนเด็ก ให้มีความประพฤติ
ที่ดีงามเพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถที่จะให้รางวัลหรือลงโทษเด็กได้
3. ครอบครัวจะต้องมีการวางแผนในการลงโทษที่แน่นอน ถ้าเด็กกระทำผิด
เพื่อเด็กจะไตร่ตรองพฤติกรรมที่ถูกลงโทษนั้นได้
4. ครอบครัวต้องพยายามให้เด็กเกิดแรงจูงใจ เพื่อให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง
ตามวัฒนธรรม และฝึกให้เด็กมีคุณค่าที่ดีตามวัฒนธรรม

นอกจากนี้ เคโซ สวานานท์ (2510 : 67-68) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดู
ของบิดามารดา ที่มีต่อบุตรในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการและ
บุคลิกภาพของบุตรในอนาคตดังนี้

1. บิดามารดาละเลยไม่เอาใจใส่ต่อบุตร ย่อมทำให้บุตรมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย
ในทางอารมณ์รู้สึกหวาด เหม่ไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมออกมาในเชิงของการ
ปฏิเสธ เป็นคนที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย
2. บิดามารดาที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลา จะ
ทำให้บุตรผู้นั้นขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาอาศัย
ผู้อื่นเสมอ และเป็นผู้ที่ยอมคนอยู่ตลอดเวลา บิดามารดาที่ใช้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด
ยอมทำให้บุตรเป็นคนมีลักษณะลงโทษตัวเอง และทั้งมักจะมีพฤติกรรมรุนแรงในทางนี้เสีย
3. บิดามารดาที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ หรือหย่าร้างกัน บุตรจะมี

ความกระวนกระวาย มีความเครียด มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่นับใจในตนเอง มองโลก
ในแง่ไม่รื่นรมย์ และขาดแบบฉบับในการเสริมสร้างลักษณะของตนเองด้วย

4. บิคารมารคาที่มีคัมภีร์ เครื่องครึกในศีลธรรมจรรยาอย่างมาก ย่อมจะมีผลให้
บุตรมีโอกาสสร้างความสำเร็จทางใจอย่างรุนแรงขึ้นด้วย และอาจทำให้กลายเป็นคน
หลงโทษตัวเอง ไม่เห็นคุณค่าของตัวเองขึ้นได้ด้วย

5. บิคารมารคาที่มีศีลธรรมหย่อนยาน บุตรจะพลอยเป็นผู้มีศีลธรรมหย่อนยาน
ไปด้วย มีทัศนคติที่สังคมไม่พึงปรารถนา และอาจจะต้องเป็นผู้มีปัญหาของสังคมมากที่สุด

จะเห็นได้ว่า เรื่องของการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะผลที่ได้
รับจากการอบรมเลี้ยงดูนั้น จะเป็นตัวหล่อหลอมเด็กให้มีบุคลิกภาพเป็นอย่างไรก็ได้
ผู้ปกครองเป็นผู้สร้างบรรยากาศของการอบรมเลี้ยงดู และเป็นตัวแบบแก่เด็ก

การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองไทยมุสลิม

ละมายมาศ ศรีหัตต์ และจรรยา สุวรรณหัตต์ (2510 : 1) กล่าวว่าใน
การอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น วัฒนธรรมที่ต่างกันจะทำให้มีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันด้วย
ไม่มากนักเลย ทั้งนี้เพราะวิถีการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับวิถีความเป็นอยู่ของ
แต่ละสังคมด้วย" สำหรับชาวไทยมุสลิมมีวัฒนธรรมเฉพาะเป็นของตนเองคือ ยึดหลัก
คำสอนของศาสนาอิสลาม เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคมมุสลิม โดยยึดถือโครงสร้าง
ที่สำคัญของศาสนาอิสลาม 2 ประการคือ

1. หลักศรัทธา (รูกนอ์ฮ์มาน) มี 6 ประการคือ
 - 1.1 ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าอัลลอฮ์.(ซุบฮ์)
 - 1.2 ศรัทธาในบรรดาอัครทูต (เป็นเทวทูตหรือบ่าวของพระเจ้าประเภทหนึ่ง)
 - 1.3 ศรัทธาในบรรดาพระคัมภีร์
 - 1.4 ศรัทธาในวันอาสานและวันพิพากษา (คือ เชื่อในโลกหน้า)
 - 1.5 ศรัทธาในกฎกำหนดสภาพะการณ์ของพระผู้เป็นเจ้า

2. หลักปฏิบัติ (รุกนอิสลาม) มี 5 ประการคือ

2.1 การปฏิบัติอาศวน

2.2 การละหมาดวันละ 5 เวลา

2.3 การถือศีลอด

2.4 การบริจาคชะกาต

2.5 การประกอบพิธีฮัจญ์ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2524 : 33-34)

มุณีเราะฮฺ บินตุ อับดุลอะซะฟูร (2525 : 114-115) กล่าวถึงหน้าที่ในการปฏิบัติคอบุตรของมิกามารคา ไว้ว่า ระบบอิสลามโคยภของความสำคัญของมิกามารคาไว้ในฐานะสูง ยากที่จะมีผู้ใดไค้รับเกียรติเสมอเหมือน ดังนั้นผู้เป็นมิกามารคาทุกคนควรจะสำรวจตนเองว่า ไค้ปฏิบัติหน้าที่สมกับเกียรติที่ไค้รับหรือยัง มิกามารคาจะทองช่วยกันเลี้ยงคอบุตรให้ถูกหลักวิชาและปลอคภยเลี้ยงควยความรัก ความสนใจ จักสิ่งแวคล้อมให้เหมาะสมกับเด็ก ให้เขามีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ ประพฤติดี สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือสิ่งแวคล้อมได้ ไค้ยังคองคองรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นมุสลิมและไม่ถูกกลืนไค้ยวัฒนธรรมอื่น นั่นคือจะทองให้การศึกษาเรื่องศาสนาแก่บุตรควบคู่กับการศึกษาคานอาชีพ ให้ปฏิบัติศาสนกิจ ให้ทำคนเป็นประโยชน์แก่สังคม รู้จักเลือกรับบริการสังคม (ทองให้บริการแก่สังคมมากกว่าการรับ) มีความรับผิดชอบคองหน้าที่ มีการควบคุมตนเองคองตนเองได้ เช่นในเรื่อง กิจวัตรประจำวัน ฯลฯ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักเป็นผู้นำและคองคองที่ดี และเนื่องจากเด็กมีธรรมชาติเลียนแบบผู้ใหญ่และถายทอดลักษณะนิสัยจากผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้ใหญ่ไค้ยเฉพาะมิกามารคาจึงเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะมิกามารคาเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่ไค้ความรัก ความเอาใจใส่ เป็นแบบอย่างชีวิตอย่างที่ไม่มีการสอนในโรงเรียน เป็นบุคคลแรกที่จะพิสูจน์ถึงคองประทัมใจแก่ลูกว่า สังคมนั้นไค้ยบุคคลในสังคมนำคองคองเชื่อฟัง นอกจากนี้มิกามารคาจะทองศึกษาเรื่องการอบรมเลี้ยงคูกเด็กวัยต่าง ๆ ควย และจะทองเข้าใจว่า การอบรมเด็กนั้นยากที่จะวางกฎเกณฑ์คองคองคองไปได้ แต่มีหลักเกณฑ์ว่าจะทองศึกษาธรรมชาติของเด็กให้เข้าใจ

มุณีเราะฮฺ บินตุ อับดุลอะซะฟูร (2525 : 120-131) กล่าวถึง การเลี้ยงลูกให้เป็นคนดีว่า เมื่อแรกเกิดทารกคองช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย วิธีเรียกคองความ

สนใจวิธีวิธีก็คือ ร้องไห้ ว่ายน้ำเป็นว่ายน้ำที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานของบุคลิกภาพ การเลี้ยงเด็กให้เป็นคนดี จะต้องเลี้ยงโดยวิธีสนองความต้องการของเด็กดังนี้

1. ให้สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต

เด็กเกิดมาพร้อมกับความต้องการนาาานานิก เช่นต้องการกินนม นอนหลับ บิดามารดาจะต้องสนองความต้องการเหล่านี้ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมีความสามารถจึงค่อยยัด เวลาตอบสนองให้ช้าลงไปบ้าง เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักการรอคอย ออกทน เพราะชีวิตคนเรานั้นมีหลายช่วงที่ต้องรอคอยและออกทน

2. ให้ความรักความอบอุ่น วิธีให้ความรักความอบอุ่น มีดังนี้

2.1 เลี้ยงด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ไม่โอ้อวดเกินไป หรือคอยปกป้องคุ้มครองทุกฝีก้าว หรือตามใจจนเกินไป

2.2 เลี้ยงด้วยความสนใจ เด็กจะเกิดความรักเมื่อความรักแสดงออกด้วยความสนใจ ถ้าเลี้ยงเด็กด้วยความสนใจจะทำให้เด็กมีจิตใจหนักแน่น ง่ายในการปลูกฝังศรัทธาในหัวใจเด็ก

2.3 จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับเด็ก เพราะถ้าเด็กรับรู้เหตุการณ์ก่อนวัยอันควร เนื่องจากสิ่งแวดล้อมไม่ดีจะทำให้เด็กเสียขวัญ ไม่รู้จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมนั้นอย่างไร อาจจะทำให้เด็กมีความผิดปกติทางจิตใจในอนาคต

3. ให้แบบอย่างในการดำเนินชีวิต

บิดามารดาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการกระทำ และการแสดงอารมณ์ การให้เหตุผลในการตัดสินใจ การแต่งกายตามแบบอิสลาม การนมาซ การถือศีลอด การมีคุณธรรม โดยเฉพาอย่างยิ่งความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัว นอกจากนี้การวางตัวอย่างเหมาะสมของบิดามารดา การแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในบ้านด้วยเหตุผล ฯลฯ จะเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูและเลียนแบบเพื่อนำไปใช้ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้จากครอบครัวของเขาเท่านั้น และการสอนของบิดามารดาต้องสอนด้วยการกระทำ จึงจะได้ผล

4. การให้เด็กเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็กและยอมรับว่า เด็กคือคน มีสมองร่างกาย ชีวิตจิตใจ มีความคิดความต้องการเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ จึงต้องให้โอกาสเด็กเป็นตัวของตัวเอง เด็กมีการกระทำ มีเหตุผลและความเข้าใจของคน บิดามารคาคงรับฟังความคิดเห็น และเหตุผลของเด็ก ดังนั้นผู้ใหญ่หรือบิดามารดาจึงต้องทำใจให้กว้าง ใจเหตุผลมากกว่าอารมณ์

5. กระตุ้นให้ประพฤตินในสิ่งที่เหมาะสม

บิดามารดาควรจะให้ทุกคุณส่งเสริมให้เด็กประพฤติให้เหมาะสมกับวัย และกาลเทศะ ควรให้กำลังใจ ให้รางวัล แต่รางวัลไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของเสมอไป ควรเป็นคำชมเชยการกอดจูบ ปรบมือ การแสดงออกทางสีหน้าเช่น ยิ้มแย้มแสดงว่าพอใจ มองอย่างชื่นชม เป็นต้น สิ่งที่ต้องระวังคือ การเชิ้อพียงซึ่งเป็นคุณธรรม และต้องฝึกให้รู้จักประหยัดสามัคคี มีความอดทน ช่วยตนเองได้ กตัญญูต่อพ่อแม่ สอนให้รู้จักขอบเขต และอภัย รู้จักกาลเทศะตั้งแต่เล็ก คอไปเด็กจะได้มีระเบียบ ใหนมาช ให้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามแบบมุสลิมโดยบิดามารดาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าโดยเฉพาะในเรื่องนมาช

6. ตักเตือนอบรมเมื่อประพฤตินผิด

เมื่อเด็กแสดงนิสัยที่ไม่ดี ผู้ใหญ่ไม่ควรปล่อยเลยตามเลย เพราะผลเสียของการตามใจเด็ก จะทำให้เด็กขาดการควบคุมตนและการบังคับจิตใจตนในทางที่ดี ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจว่า การที่จะควบคุมใจตนเองได้คงมาจากขอบเขตของบุคคลภายนอก และได้รับการฝึกฝนทีละน้อย ๆ จนในที่สุดบังคับใจตนเองได้ ผู้ใหญ่ควรต้องแก้ไข มีความอดทน แม้บางครั้งอาจต้องลงโทษก็ต้องทำ แต่ผู้ใหญ่ควรคำนึงว่า การใช้วิธีแก้ด้วยการตักเตือน ทาที่ที่อ่อนโยนและสม่ำเสมอจนกลายเป็นคำเตือนที่เด็กจะใช้เตือนตัวเองในที่สุด

7. ให้โอกาสเด็กเป็นตัวของตัวเอง

บิดามารดาหรือผู้ใหญ่ต้องยอมรับว่า มนุษย์ทุกคนต้องการเวลาเป็นของตนเอง เด็กต้องการความมีอิสระเพื่อฝึกฝนหรือเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ บิดามารดา

หรือผู้ใหญ่ของเข่าใจและสนับสนุนให้เด็กโศกส่ำทุกออย่างที่เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดอันตราย หรือคอยให้ความช่วยเหลือเฉพาะเมื่อเด็กมีปัญหา อย่ากักกันความอยากโตของเด็กด้วยการถนอมหรือควบคุมจนไม่ยอมให้เด็กยอมทำอะไร

8. ให้เด็กใช้สิทธิและหน้าที่

บิดามารดาหรือผู้ใหญ่ของสอนให้เด็กรู้จักการแบ่งปันกัน เพื่อป้องกันการแก่งแย่งในสังคม สอนให้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบโดยเริ่มจากรับผิดชอบเรื่องส่วนตัว เช่น เรื่องเสื้อผ้า การใช้จ่ายส่วนตัว สอนให้รักพี่น้อง ให้รับผิดชอบภายในบ้าน ตามควรแก่เพศและวัย ให้รับผิดชอบในเรื่องไปโรงเรียน

9. สอนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี

เด็กทุกคนควรได้รับการอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรม ระเบียบวินัย บิดามารดาและครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการอบรมสั่งสอน โดยธรรมชาติเด็กจะรับรู้เรื่องคุณธรรมที่เกี่ยวกับอุดมคติและมโนธรรม เมื่ออายุ 5-6 ขวบ และจะได้รับรู้สมบูรณ์เมื่ออายุ 8-9 ขวบ บิดามารดาสามารถอบรมได้โดยการถือปฏิบัติและสอนให้ลูกปฏิบัติตาม ถ้าเด็กโต้แย้งของอธิบายให้เข้าใจ อย่าตีบทโดยไม่ให้ความกระจ่างแก่เด็ก การอธิบายให้เด็กเข้าใจไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้น บิดามารดาจะต้องใจเย็น ไม่ใช่อารมณ์ การลงโทษเด็กควรทำด้วยความระมัดระวัง และถ้าผู้ใหญ่มีสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก กระทำต่อเด็กด้วยความเห็นใจ เข้าใจและมีเหตุผล เด็กได้รับความสนใจ ความเอาใจใส่ พอเหมาะ โดยเฉพาะความรู้สึกที่ผู้ใหญ่ให้ออกาส เข้าใจถึงความสามารถ ความถนัดของเด็ก เด็กจะมีความเชื่อมั่น เชื่อถือและพร้อมจะปฏิบัติตาม จึงไม่ยากเกินความสามารถของผู้ใหญ่ที่จะฝึกระเบียบและชอบเซตที่เหมาะสม ฝึกให้เด็กมีสติ เห็นยวรั้งใจให้มีคุณธรรม

เสาวนีย์ จิตต์นวม (2524 : 330-334) กล่าวถึง หน้าที่ของพ่อแม่คือ ลูกว่า ลูกเป็นอะมานะห์ หรือของฝากที่พระผู้เป็นเจ้ามอบให้ไว้แก่มารดาชั่วระยะ เวลาหนึ่ง พ่อแม่จึงมีหน้าที่ของรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของลูกคนที่ได้เลี้ยงดูอบรมมา พ่อแม่จะถูกสอบสวนและลงโทษด้วย ถ้าลูกของเขาจะต้องเปลี่ยนแปลงไป คือกลายเป็น

คริสต์ หรือยิว หรือพุทธ บิคารมารคาทางท่านเข้าใจว่าคนมีหน้าที่เพียงการให้อาหาร
เครื่องนุ่งห่ม และการศึกษาให้ลูกโตมีอาชีพที่ดีเท่านั้น แล้ววัฒนธรรมของอิสลามนั้น
บิคารมารคาที่มีหน้าที่จะต้องปกป้องรักษาและถ่ายทอดให้ลูก โดยการยึดถืออิสลามเป็น
ศาสนาและเสริมสร้างให้มีความประพฤติ ให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นบุคคลที่อยู่ใน
ศีลธรรมอันดี บิคารมารคาที่ประพฤติและปฏิบัติกันอย่างถูกต้องเป็นประจำทุก ๆ วัน
ในครอบครัว นับเป็นตัวอย่าง แบบฉบับและเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่ลูก ๆ ท่านศาสดา
มุฮัมมัด (ศ็อลลา) ไก่กล่าวไว้ว่า "จงใช้ลูกๆของท่านทั้งหลายละหมาดเมื่อเขามี
อายุ 7 ปี และจงเขียนคัมภีร์เขา (ถ้าไม่ละหมาด) เมื่ออายุได้ 10 ปี พร้อมกับแยกให้
ไปนอนที่อื่น" (หมายถึง เมื่ออายุได้ 10 ปี ต้องแยกที่นอนให้ลูกต่างหาก) และ"บุคคล
ที่เป็นผู้ดูแลครอบครัวของเขา เขาจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ที่อยู่ภายใต้การดูแลของเขา"
เมื่อทุกคนในบ้านได้ปฏิบัติตนจนเกิดทักษะเป็นกิจนิสัยของเขาแล้ว พฤติกรรมของแต่ละ
บุคคลในครอบครัวจะเป็นเกราะป้องกันอันตรายอันไม่พึงปรารถนาที่ปรากฏอยู่โดยรอบ

จะเห็นได้ว่าอิสลามให้ความสำคัญแก่ลูกมากและตลอดไป เป็นหน้าที่ของบิคาร
มารคาจะต้องอบรมเลี้ยงดู ในการอบรมเลี้ยงดูนั้น บิคารมารคาจะต้องเตรียมตัวและ
ปรับปรุงคนให้เหมาะสมกับที่ตนเป็นผู้รับของฝากจากพระเจ้า โดยบิคารมารคาจะต้อง
เริ่มตนด้วยการขอพรให้ลูกที่ดีจากพระเจ้าตั้งแต่ลูกยังไม่ถือกำเนิด และต้องศึกษา
เกี่ยวกับการตั้งครมภ์ ทารกในครรภ์ รวมทั้งการปฏิบัติตนในระหว่างการตั้งครมภ์และ
หลังคลอด จนกระทั่งเมื่อลูกคลอด บิคารมารคาจะต้องสั่งสอนอบรมเพื่อให้อีกเป็นคนที่
โดยการให้สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ให้ความรักความอบอุ่นใจ เป็นแบบอย่างในการ
ดำเนินชีวิต ให้เด็กเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น กระตุ้นให้ประพฤติในสิ่งที่เหมาะสม อบรม
ศักดิ์ศรีเมื่อประพฤติผิด ฯลฯ

ดังที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นเพียงเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยทั่ว ๆ ไปของ
บิคารมารคาไทยมุสลิม .

การอบรมเลี้ยงดูกับวินัยแห่งตน

จะเห็นได้ว่าเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะผลที่ได้รับ

จากการอบรมเลี้ยงดูนั้นจะเป็นตัวหล่อหลอมให้เด็กมีบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยต่าง ๆ กัน เช่นความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างมั่นคง การมีความมั่นใจในตนเอง ความไว้นับถือเชื่อใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับใจตนเองหรือความมีวินัยแห่งตน การอบรมเลี้ยงดูคือว่ามีอิทธิพลต่อการสร้างวินัยแห่งตนของบุคคลอย่างยิ่ง คอลลีย์ (Doyle 1961 : 261) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองก็เป็นวิถีทางซึ่งเริ่มต้นมาจากบ้าน และจะพัฒนาอย่างดีที่สุดในระยะเริ่มแรกของชีวิต บิคามารคาที่มีวินัยแห่งตนจะเป็นผู้ที่ให้ตัวอย่างแก่เด็กทั้งโดยการกระทำ การพูดและความรู้สึก ซึ่งแสดงให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อการเกิดวินัยแห่งตน มุสเสน (Mussen 1969 : 513-514) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า บิคามารคาควรใช้วินัยที่มีเป้าหมายระยะยาวโดยมุ่งให้เกิดยอมรับค่านิยมต่าง ๆ เขาเป็นส่วนหนึ่งของจิตใจของเด็ก ด้วยการให้เหตุผล ให้ความรักแก่เด็ก เนื่องจากการฝึกวินัยเป็นการฝึกให้เด็กแสดงพฤติกรรมในทางที่ดี ถ้าบิคามารคาควบคุมมากเกินไป จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น ขาดความสามารถในการปกครองตนเองและไม่เชื่อถือตนเอง แต่มีโอกาสรับค่านิยมและคุณธรรมจากพ่อแม่ได้มากกว่าเด็กที่พ่อแม่ตามใจ มัชพิทา สักค็อคุม (2523 : 39) กล่าวว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่แตกต่างกันมีผลทำให้เด็กมีวินัยแห่งตนแตกต่างกัน การอบรมเลี้ยงดูโดยให้ความรัก ความอบอุ่น ประพฤติปฏิบัติต่อเด็กอย่างมีเหตุผลพร้อมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก จะช่วยให้เด็กมีวินัยแห่งตนสูง บิคามารคาที่เข้มงวดกวดขันกับเด็กมากเกินไป ใช้เหตุผลของตนฝ่ายเดียวโดยไม่รับฟังความคิดเห็นของเด็ก แม้ว่าจะทำให้เด็กมีระเบียบ สุภาพเรียบร้อย แต่จะมีผลเสียต่อเด็ก คือทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น ขาดความสามารถในการปกครองตนเองและไม่เชื่อถือตนเอง ความมีวินัยแห่งตนก็ลดน้อยลง บิคามารคาที่ปล่อยปละละเลยไม่สนใจ ไม่ให้ความอบอุ่นไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก เด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ค่านิยม มาตรฐานของสังคมและพฤติกรรมในทางที่ดีได้ จึงทำให้เด็กมีวินัยแห่งตนน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบ

★ พ่อจะสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อวินัยแห่งตนเป็นอย่างมาก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ใช้เหตุผลใน

การตัดสินใจ มีสัมพันธภาพที่ติดต่อกัน ตลอดจนการให้แบบอย่างที่ดี จะทำให้เด็กมีวินัย
 แห่งตนสูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หรือเข้มงวดกวดขัน ๔

มุณีเราะฮ์ อับดุลเซาะฟุร (2525 : 88-91) กล่าวว่า สำหรับชาวไทย
 มุสลิมผู้นับถือศาสนาอิสลามนั้นจะยึดคัมภีร์หรืออัลกุรอานเป็นวิถีทางในการดำรงชีวิต ด้วย
 อิสลามเป็นระบอบการดำเนินชีวิตที่มุ่งขัดเกลาจิตใจให้ของแนวด้วยการเคารพ ภักดีต่อ
 พระผู้อภิบาลและกระทำดีต่อเพื่อนมนุษย์โดยตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความรัก ความเมตตา
 ความเสมอภาค ความยุติธรรมและความเป็นพี่น้องกัน อิสลามจึงได้วางรูปแบบการดำเนิน
 ชีวิตไว้ทุกด้าน รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูและการควบคุมตนเอง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

อิสลามได้ส่งเสริมสิ่งที่ดี ได้แก่ การทำความดี ความมีสำนึก การให้อภัย
 จรรยา มารยาท ความเมตตากรุณา ความรักความเป็นพี่น้องกัน การควบคุมตนเอง
 ความรับผิดชอบ การดำเนินชีวิตสายกลาง การศึกษา ความอดทน

สิ่งที่อิสลามห้ามปรามคือสิ่งที่ชั่วร้าย ได้แก่ การหนาใจหลังหลอก ลอบกัก
 การผูกปด ไทราย พูคจาไรสาระ การเยอหยิ่ง จองหอง หลงตน การผูกพยาบาท การ
 อิจฉาริษยา การคดโกง การขโมย การกดขี่ข่มเหง ทำร้ายผู้อื่น การยุยงหรือก่อให้เกิด
 ความเกลียดชัง การเป็นพยานเท็จ การหมิ่นประมาท การกระทำสิ่งที่เหลวไหลอื่น ๆ

อิสลามส่งเสริมการควบคุมตนเอง ดังที่ท่าน นบีศ็อลลา ไคกล่าวไว้ว่า "การ
 ภูมิใจ (ต่อสู้ในแนวทางของอัลลอฮ์) ที่ดีที่สุดคือ การชนะใจตนเอง" อิสลามจะส่งเสริม
 ให้มีการควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบแห่งความดี ชมใจจากกิเลสฝ่ายต่ำ ชมใจตนเองจาก
 ความโกรธ ควบคุมตนเองไม่ให้คิดทำร้ายหรือข่มเหงผู้อื่น ไม่ตั้งคั่นในทางที่ผิด ไม่กระทำ
 ความชั่ว ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น การที่จะควบคุมตนเองได้คั่นนั้นจะต้องมีการฝึกหัด
 ใ้รับการอบรมสั่งสอนและต้องฝึกฝนมาตั้งแต่เด็ก ๆ คือเมื่ออยู่ในวัยเด็กจะต้องมีคนคอย
 ดูแลแนะนำตักเตือน อบรมสั่งสอนให้มีอุคมคิตีแห่งคน หมายความว่าได้รับการสั่งสอนว่า
 อะไรควรทำ อะไรเป็นความดี เมื่อทำดีผู้ฝึกอบรมอาจให้รางวัลหรือชมเชย เมื่อโคซัน
 และทำโคตามอุคมคิตีของคณก็เกิดความรู้สึกอึดใจและภาคภูมิใจ นอกจากนี้ควรจะสอนเรื่อง
 มโนธรรม หรือให้รู้ว่าอะไรไม่ควรทำ ถ้าทำแล้วผู้อื่นเดือดร้อนหรือคณเองอาจถูกลงโทษ

เมื่อโตขึ้นและโตทำอะไรนิคมโนธรรมของคนก็จะเกิดความรู้สึกสำนึกผิด การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับอุกมคคิ และมโนธรรมจะต้องฝึกตั้งแต่เด็ก คืออายุ 5-6 ขวบ และเด็กจะเข้าใจฝังใจได้ก็เต็มที่เมื่ออายุประมาณ 8-9 ขวบ ซึ่งเป็นช่วงที่มีบัญญัติศาสนาให้เด็กเริ่มมาช เป็นประจำทุกเวลาพอดี การอบรมสั่งสอนที่ได้รับจะทำให้บุคคลควบคุมตนเองได้ในวัยต่อมา แต่การที่จะควบคุมคนได้คตินั้นจะต้องมีวินัย มีสติปัญญา ความอดทน ความรับผิดชอบ อิสลามส่งเสริมความมีวินัย การใช้สติปัญญา ความอดทนและความรับผิดชอบต่อมาก เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยบุคคลคอยควบคุมตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่ง มุณีเราะฮฺ บินตุ อับดุลเราะฮฺฟูร (2525 : 44) กล่าวว่า ถึงแม้จะเห็นได้จากภาระลดวันละ 5 เวลา การถือศีลลอด ซึ่งชาวไทยมุสลิมจะต้องควบคุมตนเองหรือมีวินัยแห่งตน จึงจะสามารถปฏิบัติศาสนกิจทั้งสองนี้ได้ การลดภาระเป็นวิธีการควบคุมพฤติกรรมซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตั้งแต่บรรลุนิติภาวะ บิคารมารคาห์หรือผู้ปกครองจะต้องเริ่มสอนให้เด็กมาชหรือลดภาระตั้งแต่อายุ 7 ขวบ เมื่ออายุ 10 ขวบ ต้องนำมาชให้ครบวันละ 5 เวลา นอกจากนี้ เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2524 : 103) กล่าวว่า การลดภาระเป็นการชักเงาจิตใจตนเองให้สะอาด บริสุทธิ์อยู่ตลอดเวลา และยังเป็นการสร้างพลังอันเข้มแข็ง เป็นการสำรวจจิตใจ ทำให้จิตใจตนเองสงบ หนักแน่น อดทน การลดภาระจะเป็นเครื่องช่วยที่ดีที่สุดในขณะที่มีความทุกข์ ความยุ่งยากในชีวิตและยังเป็นการฝึกตนเองให้ตรงต่อเวลา ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ฝึกตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย (เพราะการลดภาระจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ท่านมีใ้ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่าง) ฝึกความอดทนและชนะใจตนเอง ซึ่ง เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2524 : 112-113) กล่าวว่า เป็นการควบคุมตนเองที่สามารถบังคับจิตใจตนเองให้ทำละหมาดตามเวลา สำหรับการถือศีลลอด เป็นการฝึกฝนร่างกายและจิตใจของมุสลิมให้มีความหนักแน่น อดทน ให้ทุกคนใคร่รูรสชาติของความหิวโหยว่าเป็นอย่างไร จะได้เกิดความเห็นอกเห็นใจคนจน และจะได้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันต่อไป คำนการฝึกจิตใจหรือการควบคุมอารมณ์ ต่าง ๆ ไ้พบจากอำนาจฝ่ายคำ เพื่อการทำจิตใจให้บริสุทธิ์อันเป็นเป้าหมายของการถือศีลลอด นอกจากนี้การถือศีลลอดยังเป็นการทดสอบความศรัทธาและฝึกฝนความซื่อสัตย์ เพราะหากจะคืนขึ้นรับประทานก่อนพระอาทิตย์ขึ้นเช่นคนอื่น ๆ แต่พอออกจากม่านลับตาคนรู้จัก เราอาจจะงงใจคิม่น้ำ 2-3 แก้ว หรือรับประทาน

อย่างเต็มอ้อมตามปกติ แต่พอกลับมาทำเป็นหน้าแห่ง รอละทีลอดพร้อมคนอื่น ๆ ถึงเวลานี้ เราทำได้ หลอกมนุษย์ด้วยกันได้ แขนั้นคือความไม่ซื่อสัตย์ เสาวนีย์ จิตต์หมวก (2524 : 118) กล่าวไว้อีกว่า บุคคลทุกคนจำเป็นต้องถือศีลลอกเมื่อบรรลุนิติภาวะ สำหรับเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยังไม่ถือศีลลอก แต่ควรพยายามฝึกหัดไว้เพื่อให้เกิดความเคยชิน เมื่อถึงเวลาหรือวัยอันควรเขาเหล่านั้นจะได้ปฏิบัติโดยไม่ยากลำบากและซัดเซิน แต่การถือศีลลอกมีการผ่อนผันสำหรับคนชรา ผู้ป่วยเรื้อรังที่ถือศีลลอก แล้วจะเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ หญิงมีครรภ์และแม่ลูกอ่อนที่ใหม่แก่ทารก บุคคลที่ทำงานหนัก บุคคลที่อยู่ในระหว่างเดินทาง หญิงขณะมีรอยเคื่อนและหลังคลอด และเมื่อบุคคลเหล่านั้นพ้นจากภาวะความจำเป็นดังกล่าว ให้ถือศีลลอกชดใช้ตามจำนวนวันที่ขาด

★ จะเห็นได้ว่าการควบคุมตนเองหรือการมีวินัยแห่งตนเป็นสิ่งจำเป็นที่มิสามารถขาดหรือผู้ปกครองจะต้องฝึกให้กับเด็กโดยการปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง และค่อย ๆ ฝึกฝนให้กับเด็กตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมจะต้องอาศัยการควบคุมตนเองในการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งถือเป็นวิถีทางและแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งทุกคนจะต้องปฏิบัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ผู้วิจัยจะขอแยกเป็น 2 ส่วน คือ วินัยแห่งตน และการส่งเสริมวินัยแห่งตน

การศึกษาเกี่ยวกับวินัยแห่งตนนี้ พบว่าเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยแห่งตนกับจิตลักษณะ วินัยแห่งตนกับพฤติกรรมทางจริยธรรม วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาความมีวินัยแห่งตน และความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับวินัยแห่งตน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยแห่งตนกับจิตลักษณะ

งานวิจัยในต่างประเทศ

โก (Gough 1957 : 63) ศึกษาการควบคุมตนเองหรือวินัยแห่งตนของผูที่มีปัญหาทางความประพฤติ 4 กลุ่มพบว่า ผูที่มีวินัยแห่งตนสูงจะมีความรับผิดชอบ มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผลของตนเอง มีความยึดหยุ่นทางความคิดและ

พฤติกรรมทางสังคม และยังพบอีกว่า โดยทั่วไปจะมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยแห่งคน
อีกด้วย

ไบรอัน (Bryant 1971 : 4854-) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เชื่อ
อำนาจ ภายในตนเองมีวินัยแห่งคนมากกว่า ปรับตัวได้ดีกว่า มีความต้องการผลสัมฤทธิ์
และมีความอดทนมากกว่านักเรียนที่เชื่ออำนาจภายนอกคน

ผลจากการศึกษาของไบรอัน (Bryant) สอดคล้องกับการศึกษาของ
เวลเกอร์ (Welker 1972 : 7328-A) ซึ่งได้ศึกษาความเชื่ออำนาจภายใน
คนของชายและหญิงกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัย พบว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจ
ภายในตนเองทั้งชายและหญิงจะมีความเชื่อมั่น มีสติควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเองได้
ดีกว่าพวกที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกคน นอกจากนี้ยังพบว่า มีความผิดปกติในการ
ปรับตัว มีความวิตกกังวลและพึ่งพาผู้อื่นน้อยกว่าพวกที่เชื่ออำนาจภายนอกคน

งานวิจัยในประเทศ

ภรรยา กิจขันธ์ (2517 : 79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัย
แห่งคน ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกคน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดย
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน พบว่าพวกเชื่ออำนาจ
ภายในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับวินัยแห่งคน
นับว่าผลการวิจัยนี้สนับสนุนผลการวิจัยของเวลเกอร์ (Welker) และไบรอัน

(Bryant)

ภรรยา นิคมานนท์ (2517 : 40-51) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ
ต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาปีที่ 1 และ 2
วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกผิดชอบ วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับ วรพวิภา ทองงอก(2517 :
56-59) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และการสอนของนิสิตฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก

จำนวน 300 คน พบว่า ทักษะคืออาชีพครูมีความสัมพันธ์ค่า แต่เป็นบวกกับวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ในการสอน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน วินัยในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอน และนิสิตที่ผูกครองต่างอาชีพกันมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า นิสิตชายกับนิสิตหญิงมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยแห่งตนกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคล

คมกริช วัชรเสถียร (2517 : 66) จากสถิติของศาลคดีเด็กและเยาวชน รายงานว่า สาเหตุแห่งการกระทำผิดของเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นการลักขโมย การทำร้ายร่างกาย มักเป็นพวกไม่สนใจเรียน ชอบหนีเรียนเสมอ จะเห็นว่าพฤติกรรมที่ขาดความซื่อสัตย์ และมีวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กด้วย

วิวัฒน์ อิศวาณิชย์ (2523 : 55-56) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4 จำนวน 856 คน พบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีวินัยในตนเองและความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การศึกษาวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาความมีวินัยแห่งตน

ชวลี นาคทัต (2524 : 43-50) ได้ศึกษาอิทธิพลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศีลธรรมและความมีวินัยแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 39 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีความมีวินัยแห่งตนแตกต่างจากก่อนการเรียน และพบว่าความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน

ลัดดาพร ณ ระนอง (2525 : 52-54) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 28 คน เป็นกลุ่มทดลอง 14 คน กลุ่มควบคุม 14 คน ผลการทดลองพบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเองสูงขึ้น

ยู่ติ เคชองังกูร (2525 : 42-44) โค้ดทดลองใช้การเชิดหนังตะลุง เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน กลุ่มทดลองได้รับความรู้ด้วยการเชิดหนังตะลุง กลุ่มควบคุมได้รับความรู้ เป็นข้อสนเทศ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความมีวินัยแห่งตนสูงกว่าก่อนทดลอง และความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองและความคุมแตกต่างกัน

สมใจ สุริยกุล (2523 : 58) โค้ดสร้างบทเรียนสื่อประสมเพื่อใช้สอน วิชาจริยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไทยพุทธและไทยมุสลิม ผลการศึกษาพบว่า ความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มสูงกว่าก่อนการเรียน

กันยา ประสงค์เจริญ (2525 : 56) ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีจริยธรรมด้านความรับผิดชอบค่า จำนวน 40 คน พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนโดยใช้แบบพิมพ์านประกอบหุ่นเป็นแม่แบบ มีการพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

สุภาพร จันทร์ศิริโยธิน (2526 : 49) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะมีวินัยในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับวินัยแห่งตน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เพค (Peck 1958 : 347-350) ทำการศึกษา พบว่า การที่เด็กจะมีความรู้สึกผิดชอบสูงขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่พบว่า ความใส่ใจซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่กับลูก การให้ความรักของพ่อแม่ การฝึกวินัยอย่างสม่ำเสมอ การใช้เหตุผลและความคงเส้นคงวาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบสูง

มูสเสน (Mussen 1969 : 335-341) ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยโดยใช้เหตุผลและให้ความรักเป็นวิธีการฝึกที่ดีที่สุดและช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผล หรือมาตรฐานของสังคมที่พ่อแม่ต้องการ การฝึกวินัยด้วยวิธีนี้จะทำให้เด็กมีวินัยแห่งคนสูง

เจอซิลด์ (Jersild 1960 : 165) ศึกษาพบว่า บิดา มารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลยิ่งในการสร้างวินัยให้กับเด็ก บิดา มารดาจะต้องไม่ตามใจเด็กเกินไป หรือไม่เข้มงวดกับเด็กมากเกินไป จะต้องถือความพอดีเป็นที่ตั้ง

ออฟแมน (Hoffman 1970 : 286) ศึกษาวิธีฝึกวินัย 3 วิธี ได้แก่ การให้เหตุผล การยับยั้งความรักและการวางอำนาจ ผลการศึกษาพบว่า บิดา มารดาที่ฝึกวินัยโดยวิธีการให้เหตุผล จะทำให้เด็กมีวินัยแห่งคนสูงกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกวินัยจากบิดา มารดาโดยวิธีการยับยั้งความรักและการวางอำนาจ

งานวิจัยในประเทศ

ปรานีศ สุขอุดม (2514 : 115) สัมภาษณ์บิดา มารดา ของเด็กไทยและเด็กจีนเกี่ยวกับปริมรรณการฝึกบุตรชายในค่านต่าง ๆ พบว่า วัยรุ่นชายที่บิดา มารดา รายงานว่าควบคุมน้อย มีความสามารถบังคับตนเองสูงกว่าวัยรุ่นชายในครอบครัวที่ผู้ปกครองรายงานว่าควบคุมมาก

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2518 : 64) ได้พิจารณาการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก และควบคุมความกลัวกันไป พบผลที่คล้ายกันคือ วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก และถูกควบคุมน้อย มีวินัยในตนเองมากที่สุด

วิวัฒน์ มุลสถาน (2523 : 66-69) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน เช่นเดียวกับ นันทิศา สักดิ์อุดม (2523 : 36) ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือการให้ความรัก ความอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักใช้ความคิดและเหตุผลจะส่งผลให้เด็กมีวินัยในตนเองสูง และพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองได้ดี แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีแนวโน้มที่จะยับยั้งพัฒนาการความมีวินัยในตนเองของเด็ก เช่นเดียวกับอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

๔ จากงานวิจัยดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า เด็กที่มีวินัยแห่งตนเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และถูกควบคุมน้อย การอบรมเลี้ยงดูเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างวินัยแห่งตนให้แก่เด็ก เมื่อเด็กมีวินัยแห่งตนจะสามารถควบคุมจิตใจและพฤติกรรมของตนให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งามถูกต้องตามกฎระเบียบของสังคมและมีคุณธรรมประจำใจ

สำหรับการส่งเสริมวินัยแห่งตน ยังไม่มีผู้วิจัยไว้โดยตรง จะมีบ้างก็เป็นผลพลอยได้จากการวิจัยในเรื่องอื่น ๆ กล่าวคือ

ในปี พ.ศ. 2524 ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทรและวิลาสลักษณ์ ชิววลี (2524 : 146) ศึกษาเรื่อง การอนุรักษวัฒนธรรมทางใจของไทย พบว่านักเรียนที่บิดามารดาและผู้ใหญ่ในบ้านให้การสั่งสอนและทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เห็นมาก มีวัฒนธรรมทางใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสั่งสอนและทำตัวเป็นแบบอย่างน้อย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 พงษ์เทพ มั่นสตรง (2527 : 116-117) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเอง ในการปลูกฝังค่านิยมอันดีประสงค์ให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการ มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมด้านความมีวินัยในตนเองมากกว่าผู้ปกครองอาชีพอื่น ๆ โดยเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และขอเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ เป็นผู้ป้องกันทางเลื่อมและเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี และเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้วให้กลับตัวใจและประพฤติดี มากกว่าผู้ปกครองอาชีพอื่น ๆ สำหรับผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูง มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมด้านความมีวินัยในตนเองมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำ โดยเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และขอเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมแก่เด็ก เป็นแบบอย่างที่ดี ให้เด็กได้เลียนแบบ เป็นผู้ป้องกันทางเลื่อมและส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ

๕ จากงานวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ผู้ปกครองนอกจากมีหน้าที่ในการสั่งสอนอบรมมนิสัยและให้ความรู้แก่เด็กแล้ว ผู้ปกครองยังเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการเป็น

แบบอย่างที่ดีเพื่อให้เด็กเรียนรู้ และเลียนแบบเพื่อให้มีวินัยแห่งตนและคุณธรรมต่าง ๆ

วินัยแห่งตนมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลเป็นอย่างมาก จึงมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยแห่งตนกับจิตลักษณะ พฤติกรรมทางจริยธรรม วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาความมีวินัยแห่งตน และวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กพอสมควร สำหรับการส่งเสริมวินัยแห่งตนซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่งนั้น พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ น้อยมาก ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาการส่งเสริมวินัยแห่งตน ซึ่งผู้ปกครองไทยมุสลิมส่งเสริมแก่เด็ก เนื่องจากสังคมไทยมุสลิมเป็นสังคมที่ส่งเสริมวินัยแห่งตนที่เห็นได้ชัดจากการปฏิบัติศาสนกิจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย